

Levin Turunc Yerel Basın

Etibank'ın Kütahya'daki gümüş madenlerini örnek gösteriyor

Eurogold vazgeçmiyor

Bergama'daki madeni kapatılan Eurogold firması, Kütahya'daki gümüş madenlerinde yılda 600 ton siyanür kullanıldığını söyledi. Kütahya İşletmeleri de siyanür kullandıklarını doğruladı.

**Özgür Gürbüz
Yasemin Yurtman**

Istanbul- Siyanür kullanarak işletmek istediği Bergama'daki altın madeninin kapısına kilit yurmak üzere olan Eurogold, Danıştay'ın kapatma kararının siyanür kullanan birçok işletmeyi etkileyeceğini iddia etti.

Eurogold firması yaptığı yazılı açıklamada, Etibank'a ait

Etibank: Siyanüre mecburuz

Etibank Kütahya Gümüş Madenleri Teknik Müdürü Halit Ersin Türkiye'de kullanılan 1600 ton siyanürün 600 tonunu kullandıklarını doğrulayarak "Altın, gümüş üretiminde çevreye zararlı olduğunu bile bile siyanür kullanmak zorundayız" dedi. Teknolojik gelişmelerden yararlanmadıkları için siyanür kullanmaya mecbur olduklarıını belirten Ersin, "Siyanüre kapalı ortamda stokluyoruz. Açık ortamda hiçbir atık bırakmıyoruz. Stokladığımız siyanürden siyanür suyunu geri kazanıp proses aşamasında kullanıyoruz" diye konuştu.

olan Kütahya'daki gümüş madeninde yılda 600 ton siyanür kullanıldığına dikkat çekiyor. Açıklamada, "Etibank Kütahya gümüş madenlerinde yetenekle kanıtlandığı gibi, uluslararası ilim ve teknoloji ile dünya gerçekleri, bu tartışmaları

yıllar önce geride bırakmıştır" yorumunda bulunuldu. Siyanürlü altınla karşı yürütülen kampanyayı maksatlı bir siyasi kampanya olarak nitileyen firma, Türkiye'de hafif yilda 1600 ton siyanür kullandığını söyledi.

Eurogold firmasının bu açıklamalarına karşın Bergamalıların avukatlığını üstlenen Senih Özay, Avrupa'da sözü geçen ülkelerdeki madenlerin sayısının 1-2 taneye sınırlı olduğunu ve Almanya'da siyanür kullanılarak maden işletmenin mümkün olmadığını dikkat çekti.

Özay, Avrupa'da siyanür kullanılan 5 adet maden bulunduğuunu, bunların 2'sinin Fransa'da, 2'sinin İspanya'da, 1 tanesinin de İsveç'te olduğunu söyledi. Yunanistan'da ise açılmak istenen madenin, Bergama'daki gibi tepkiyle karşılaştığını belirterek, bu 5 madenin de, tipki Havran ve Bergama gibi Avrupa Parlamentosu'nun 1994 Kasım'ında aldığı kararın baskısı altında olduğunu söyledi.

20.11.1997

Halk siyanürlü yaşam istemiyor

Neşe KARANFİL - Seda ŞİMŞEK

Siyanürün devlet eliyle kullanıldığı EtiBank 100. Yıl Gümüş İşletmesi yetkilileri, siyanürün güvenilir şartlarda saklandığını dolayısıyla çevreye bir zarar vermediğini söyleken, çevre köylüler ise "Ölümü bekliyoruz" dediler

Bergamalılar'ın, siyanürle altın aramasına karşı vermiş olduğu uzun soluklu mücadele, gözlerin Türkiye'de siyanür kullanılan diğer madenlere çevrilmesine yol açtı. AKŞAM, siyanürün devlet eliyle kullanıldığı Kütahya'daki 100. Yıl Gümüş İşletmeleri'ne giderek, çevreye etkisini araştırdı. İşletme yetkilileri, gümüşün çözümlemesinde kullanılan siyanür çok güvenilir şartlar altında saklandığını ileri sürerek, çevreye herhangi bir zararının söz konusu olmadığını iddia ettiler. Buna karşılık, işletmenin hemen yakınındaki köyde yaşayanlar, işletmede kullanılan siyanürün etkileri sonucu, ölümlü burun buruna yaşadıklarını belirttiler ve "İşletme siyanürüн özellikle yaz aylarında boharlaşmasını engelleyemiyor. Köyde ölümlerin çoğu akeğer kanserinden kaynaklanıyor. Biz de ölümü bekliyoruz" dediler.

Masif, paspaslı ve sistematik bir siyanürün türdeye göre işlenmesinden sonra kırılan kışla tıbbi maddelerin bilgilendirme yetkilileri, siyanür ile ilgili sürekli kontroflerin yapıldığını vurguladılar. İşletme Müdürü Asım Benli, gümüşün elde edilmesinden sonra siyanürün 25 bin ton kapasiteli barajlarda güvenilir şartlarda artırdığını söyledi. 1 milyon ton gümüş kapasitesine sahip olan işletmenin, yılda ne kadar siyanür kullandığı hakkında bilgi vermekten kaçınan Benli, bunun

Dulkadir köylüleri siyanür yüzünden büyük bir sıkıntı içinde yaşıyorlar. 75 yaşındaki Halil İbrahim Sungü, iki oğlunu akeğer kanserinden kaybettiğini belirterek, kimse kendileriyle ilgilenmediklerini söyledi

"Devlet sırrı" olduğunu söyledi. Benli'nin, işletmenin çevreye bir etkisinin olmadığını üstüne basa basa vurgulamasına karşın, işletmenin hemen yakınındaki Dulkadir Köyü'nde yaşayan vatandaşlar bunun tam aksını iddia ettiler.

"Ölümü bekliyoruz" diyen köylüler, işletmenin açılımasından sonra köyde nefes darlığı çekildiğini ve ölümlerin çoğunuğunun akeğer kanserinden kaynaklandığını söylediler.

Köyün eski muhtarı Muzaffer Ertürk, işletmenin kandırıcı olduğunu söyleyerek, "Gümüşün elde edilmesiyle birlikte, barajda olaklıktan nemi erkek, işletmenin ağız tadından da yana köylülerin şerefe katkıları"nı söyledi. Ertürk, şimdi köy nüfusunun yüz kişiye düşüğünü söyledi. İşletme yetkililerinin siyanürün sızma tehlikesinin önlenmeye ilişkin açıklamalarına karşılık Ertürk, "Yaz aylarının gelmesi ile birlikte boharlaşma başlıyor. Nefes darlığından sebebi de bu. Barajlardaki siyanürlü su havaya karışıyor, bunu engelleyemiyorlar" diye konuştu.

Gümüş nasıl işleniyor?

Ceyherin gümüş haline gelmesi için kuru eleme, öğütme, siyanürle çözümleme, sıvı-katı ayırımı, çökürme, kurutma ve izole safhalarından geçmesi gerekiyor. Kütahya'daki gümüş madeninde ilk etapta değirmenlerde başlıyor. Öğütüleceğiz, ekşime girmesiyle siyanürle çözümlenip, çökürülüp, kurutulup, izole edilip, sonra sodyum hidroksit ile birlikte bir tane tıbbi maddelerin içine dökülüp, beli erkek, işletmenin ağız tadından da yana köylülerin şerefe katkıları"nı söyledi. Ertürk, şimdi köy nüfusunun yüz kişiye düşüğünü söyledi. İşletme yetkililerinin siyanürün sızma tehlikesinin önlenmeye ilişkin açıklamalarına karşılık Ertürk, "Yaz aylarının gelmesi ile birlikte boharlama başlıyor. Nefes darlığından sebebi de bu. Barajlardaki siyanürlü su havaya karışıyor, bunu engelleyemiyorlar" diye konuştu.

TAKIMIN
ZETTELARTE MUSIG

Símanip Jinuim Sagat

9 yıl önce Alman Krupp firması tarafından Kütahya'nın Tavşancı ilçesinde açılan siyanürülü gümüş madeni ile ilgili rapor iki yıl gizlendi. Madenin bulunduğu köyde son beş yılda 34 kişi kanserden öldü

**EXPRES
HAER**

Öğretmenler

Yargı Önünde
gökselirde cesitli okullarda
oynayan Japan 7'ü trenlerin bir
meydan ve bir hizmeti 20 Ata-
meli 1984 tarihinde işbirliği
yle yenilenmiş katılımlı denetle-
meye başlamıştır. Fönten-Sen-
sile yürüttüğünden, eylemci memurular
eylemci 1. Adilce Ceza Mah-
kemesi'nde, suçtan ibaret olan be-
ni, suçsus olup olmamını be-
yazıtın barakları tarafından
sınır istisna Dungur'a dosyasıda
mesevi bir tanım elde etmektedir.

Rombacının suç dəstəri kabarık

ÖLÜM NEDENLERİ

Teren sınırları
korkunç kazalar

Nasıl Öldürülüyor?

Kanserle boğuşan Ayvalı ve Dulkadir köyleriyle ilgili
yaptığımız haberler yankı uyandırdı

Kanserli köylere destek

Seyitömer Termik Santrali'nın ürettiği "toz dağları"nın altında kalan Ayvalı köyü ile suyunda arsenik, toprağında asbest bulunan Dulkadir köyüne ilişkin olarak yayinallyadığımız haberler üzerine siyasi partiler ve çevreciler gazetemizi arayarak teşekkürlerini bildirdiler ve köylülere destek vereceklerini ifade ettiler.

KÜTAHYA, İZMİR / Gündem- Gazetemizde yer alan “Ayvalılılar bile bile intihar ediyor” ve “Dulkadir köyünün suyu-toprağı kanser” haberlerimiz yankı uyandırdı. Yillardır kanserle boğuşan Kütyahya'nın Ayvalı ve Dulkadir köyleri; haberlerimizden sonra milletvekillerinin, bakanların ve cevrecilerin ilgisini çekti.

29 Nisan 1993 tarihli sayı-mızda yer alan “**Ayalıları bile bile intihar ediyor**” haberinde termik santralden çıkan toz artıkların köylülerde nefes darlığı yarattığı ve akciğer hastalıklarına yol açtığı belirtildi.

21 Mayıs 1993 tarihli sayımızda yer alan "Dulkadir köyünün suyu-toprağı kanser" başlıklı haberimizde, suyunda arsenik, toprağında asbest bulunan köyde ölümlerle sonuçlanan kanser görüldüğü yazılmıştı.

Gündem Kütahya Muhabiri Arslan Ariç'i telefonla arayan Balıkesir DYP Milletvekili Melih Papuçlu ve Körfez Belediyeler Birliği Başkanı Necmi Şengüder, gazetemizin bu konuda yaptığı yayınılardan dolayı teşekkür ettiler ve yörenye bir heyet göndereceklerini bildirdiler.

Balıkesir'de siyanürlü altın aramaya karşı kampanya yürüten **Güzel Edremit Körfezi Bekçileri**'nin Avukatı **Senih Özay** da, Kütabya büromuzu telefonla arayarak; Kütabya

Dulkadir köyünün suyu-toprağı kanseri

AKRASTİMA YAPILABİLMEŞİ İÇİN YARDIM ARANITÖR

te huijante, que en todo sentido contradicen la tradición general de los
lenguajes europeos. La tradición de las lenguas europeas

ve 1990'lı yılların ortalarında, İstiklal Caddesi'nde bulunan Ay-
vah köyünün durası bir kişi
orazisinin yarısı Seyitöme-
Termik Santrali'nin, yarısı
işletmelerin orazisi içinde
Köy: Seyitömer Lityum İlaç-
maları (SLİ) ile Türkiye Elek-
trik Karumu'nun (TEK) an-
laşmazlığının yüzünden istifa
etmemiğiği gür, kayıysı d-
yer göstermektedir.

KÜTAHYA— Kütahyâ'ya yoluyla
35 kilometre uzaklıkta bulanı-
san Ayaklı köy, karnıza bolunda
neyazlı Termiti, Sancılı
hın ile birlikte, Koy, Temsile
vadisinde, çayı ve çeşme timle-
klerinin sağ taraflarında bulanı-
san "Yıldızlar" adı verilen
sivri dağlarla çevrilidir.

Kütahyâ'na bu çok kışlı köy-
tümeli karamürsali yaratıcı da-
ğlannın ortasında oturdu da kışılıp-
laşmış. Yemek beslenme olası
kiyim sindirim içi, hançer duysu-
maları. Külahlar temiz, suyun
ümurdeninde.

Termiti sarmalımları çok güzel,
köyü yakından her yere yayılmış
ve kışlık bir nuzulda bu hoş
bir tarafta kış çaplıyor gibi pozis-
yonlarda duruyor.

köylerinde yaşanan sorunları, kendi sorunları kabul ettiklerini, yurt içinde ve yurtdışında TV, basın ve kitle örgütlerini harekete geçirdiklerini söyledi. Avukat Özay, ayrıca Kütahya Barosu'na bir mektup yazarak, baronun suç duyurusunda bulunmasını istedi. Kütahya'ya 35 kilometre ve Dulkadir köyüne 5 kilometre uzaklıktaki Gümüşköy'de Krupp-Etibank ortaklığında siyanürle gümüş çıkarıldığını anımsatan Seniç

NIK MEDIR?

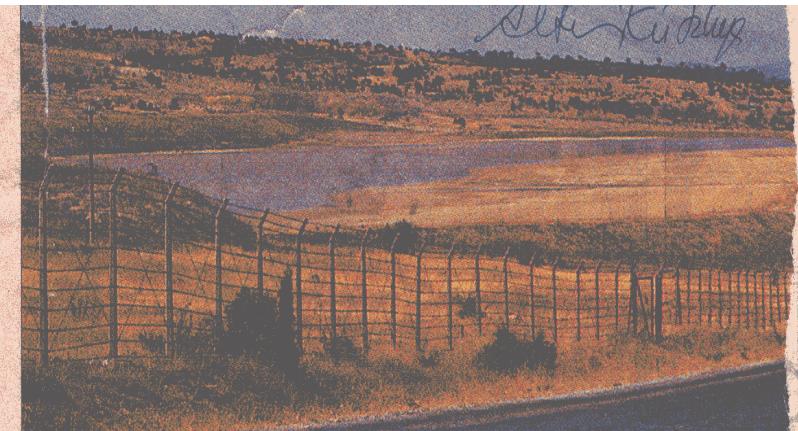
Ayvalılar, bile bile intihar ediy

"Ya istinlakçıları, yer yerASTERİSLER, BIRAZ UTMULADAN NE YAPTI
KÖYDE KAHLASINDA İSTİNLAKÇI VAR, NEFES DİĞERİ OLAN
BİLGİLER SOKAKA ÇIKAM
BİRGÜN'Ü EVEL KÖYDE İSTİNLAKÇI
İSTİNLAKÇIYDİNDİR."

Özay, kendilerinin Bergama ve Balıkesir Havran'da siyâ-nürle altın çıkartılmasına karşı mücadele verdiklerini ve ö-nemli hukûksal başarılar ka-zandıklarını hatırlattı. Özay, Kütahya Barosu'nun gerekli belgeleri toplayarak valilik, be-lediye ve ilgili kurumlar ne-zinde girişimde bulunmasını ve madenin kapatılmasını talep etmesini, bu konuda gerekli her yardımı yapmaya hazır ol-duklarını da belirtti.

ERSİN ARSLAN (RÊZAN)

*Selam olsun size, ben köylityüm diyenlere
Selam olsun size, ihanete karşı
abide gibi duranlara*

Gümüş madenine ait siyanür havuzunun, 60 kişiyi kanserden öldürdüğü öne sürülmüyor.

1949/62 Kanser köy boşalttı

Kütahya'nın, Etibank madeniyle iç içe yaşayan Dulkadir Köyü, son 11 yıldam 60 kişiyi, suya ve toprağa karışan zehir yüzünden kansere kurban verd

İBRAHİM GÜNEL

KÜTAHYA - Tavşanlı ilçesine bağlı Dulkadir Köyü, 700 yıllık geçmişi olan ve Dulkadiroğlu Beyliği ne merkezlik yapmış bir köydü. Ancak yüzüyollar boyunca kanserde, hiç bugünkü kadar içli dışı olmamıştı.

11 yıl önce köyde 200 kişi yaşıyordu. Her şey 1987'de Etibank'ın 100. Yıl Gümüş İşletmeleri'nin faaliyete geçmesiyle başladı. 1997 yılına kadar genç, yaşlı 60 kişi, başta akciğer olmak üzere, mide, kahn bağırsız gibi kanser türlerinden yaşamını yitirdi. Bunun üzerine birçok kişi göç etti. Bugün vestern filmlerindeki terk edilmiş kasabaları andırın köyde sadece 50 kişi yaşıyor.

Anadolu Üniversitesi'nden Prof. Dr. Necla Özdemir'in 1993'te, Sağlık Bakanlığı'nın isteğiyle hazırladığı raporda, sadece 1987-1993 yıllarında köyde 22 kişinin çeşitli kanser türlerinden olduğu saptandı. Raporda, köy suyunda standartların çok üstünde arsenik saptandığı belirtilirken, akciğer kanserlerinin nedeni olarak, "Evlerin sivabandasında kullanılan toprak örneklerinde kristalın kuarts saptanmıştır. Bu mineral uzun süre solunduğu takdirde akciğer kanseri riski artar" denildi. Su analizleri için Maden Tectik Arama Enstitüsü'nün yardımcı olmadığı da belirtildi. Etibank'a karşı dava açmak için köylülerin avukatlığını üstlenen Meral Top ise köylülerin üzerinde jandarma baskısı olduğunu söyledi. Top,

Parası olan köyden göçüyor, olmayan da kanserden ölüyor.

dört yıl önce köye gelen Alman ARD kanalının çekimlerinden sonra, Etibank'ın şikayetü üzerine köylülerin dört gün gözaltına alındığını söyledi. Avukat, Etibank'ın, birçok köyünün arazisini istimlak ettiğini ancak birçoğuna tapu olmadığı için bedel

ödenmediğini de söyledi. Avukat, köy kuyularının mühürlü olduğuna dikkat çekerek, Etibank'ın, ölümlerin artması üzerine köye başka bir bölgeden borularla su getirdiğini de söyledi. Top, köylülerin yaşadığı dramdan da örnekler verdi:

"Halil İbrahim Amca, biri 25. diğeri de 31 yaşında olmak üzere iki oğlunu ve eşini kanser nedeniyle kaybetti. Etibank 80 dönüm toprağını, elinde tapusu olmadığı için tek kuruş vermeden istimlak etti. Devlet, şimdi Halil İbrahim Amca'ya üç ayda bir yaklaşık 12 milyon lira 'yaşlılık aylığı' ödüyor. İki torununa ve gelinine bakıyor kendisinde de beyin tümörü var. Ölümü bekliyor. Önceli muhtar Muzaffer Ertürk'in kendisi de dahil ailesinden sekiz kişi öldü. Aslında köylüler, devletten kendilerini başka bir yere taşımasını istiyor. Okulları da kapandığı için köyde kalan çocukların okula gitmemiyor."

İTÜ Kimya Fakültesi Üretim Metalurjisi Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. İsmail Duman da, "Siyanür topraktaki, birçoğu kanserojen madde olan ağır metalleri aktif hale getiriyor. Örneğin arsenik, 'arsenopirit' adı altında toprakta bulunur.

Siyanürle reaksiyonu girerse içme suyu sertliğinde veya yağmurlarla aktif hale gelebilir" dedi. Duman, kuarts kristallerinin de oradaki maden için hafriyat yapılmış topraktan ortaya çıkabileceğine dikkat çekti. Duman, "10 yıl öncesine kadar bu tür hastalıkların olmadığı köydeki ölümleri nasıl izah edecekler?" diye konuştu.

Siyanürlü ölüm raporu gizlendi

Yılmaz SOYTÜRK, Turan ATAV - KÜTAHYA

ALMAN Krupp firmasının 9 yıl önce Kütahya'nın Tavşancıl ilçesinde açtığı siyanürlü gümüş madeninin 100 metre yakınındaki Dulkadir köyünde son beş yılda 22 kişi kanserden 12 ya-

tandas da diğer hastalıklardan öldü.

Ölüm nedenlerinin belirlenmesi için Anadolu Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıkları Ana Bilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Necla Özdemir ve ekibinin raporu iki yıl kamuoyundan gizlendi. Milliyet'in ele geçirdiği raporda şu görüşlere yer verildi:

"Ölülerin nedeni siyanürün topraga sızma-sızıyla aktive olan arseniçin içme suyunu konu-

Ölüm madeni

Kanserli köy

● Alman firmasının Kütahya'nın Tavşancıl ilçesinde açtığı siyanürlü gümüş madeninin yanındaki köyde beş yılda 22 kişi kanserden öldü. Madenin açılışında görev yapan dokuz kişinin hiçbir hayatı kalamadı. Köyün adı da "Kanserli"ye çıktı.

Gizlenen rapor

● Ölülerin siyanürün içme suyunu karışmasından meydana geldiğini belirten rapor, kamuoyundan gizlendi. Tıp Fakültesi ekibinin rapورunda "İçme ve kullanma suyunda litrede 0.67 miligram arsenik, toprakta da asbest saptandı" dendi. ● 13. sayfada